

Efni: 144. löggjafarþing 2014-2015. Þingskjal 523 - 389. mál. Frumvarp til laga um breytingu á lögum um mannanöfn nr. 45/1996, með síðari breytingum (mannanafnanefnd, ættarnöfn).

Samtökin '78, Trans-Ísland, Q-félag hinsegin stúdenta, Intersex Ísland, HIN - Hinsegin Norðurland og Félag ungra jafnréttissinna eru samtök sem láta réttindi hinsegin fólks á Íslandi sig varða og hafa mörg þeirra í áraradír barist fyrir bættum hag hinsegin fólks hérlendis sem erlendis. Málefni trans fólks¹ og intersex fólks² eru ofarlega á forgangslista samtakanna enda mikilvægir málaflokkar og langt í land með að þessum hópum séu tryggð fullnægjandi réttindi og jöfn staða hérlendis.

Með það í huga viljum við taka undir og fagna tillögum að breytingum á lögum um mannanöfn er snúa að því að afnema ákvæði um kvenmanns- og karlmannsnöfn. Við teljum það ákveðna tímaskekkju að nöfn séu kynbundin út frá margvíslegum ástæðum.

Fyrst ber að nefna að stór hluti trans fólks samsvarar sig ekki við það kyn sem þeim var úthlutað við fæðingu og undirgengst þess vegna kynleiðréttingu til að fá leiðréttingu á sínu kyni og breyta því nafni sínu í kjölfarið. Þessi hópur getur ekki breytt nafni sínu til að samsvara sinni kynvitund þegar þeim hentar, eins og núverandi fyrirkomulag er á lögum um réttarstöðu trans fólks³ og lögum um mannanöfn. Viðkomandi einstaklingar þurfa að hafa verið í formlegu ferli til kynleiðréttingar í a.m.k. 18 mánuði áður en þeir geta óskað eftir lagalegri nafnabreytingu. Þessi biðtími getur haft í för með sér mjög neikvæðar afleiðingar fyrir trans fólk. Þessar neikvæði afleiðingar birtast t.d. þegar að trans fólk þarf að sýna skilríki (s.s. vegabréf) þar sem að nafn passar ekki við kynvitund⁴ viðkomandi og er ekki það nafn sem viðkomandi notar í daglegu lífi. Það yrði því mikil framför á réttarstöðu trans fólks hérlendis að það gæti breytt um nafn við byrjun ferlis eða þegar því hentar.

Sömuleiðis gera núgildandi lög um réttarstöðu trans fólks og núgildandi lög um mannanöfn eingöngu ráð fyrir því að einstaklingar upplifi sig sem karla eða konur og útiloka þau því sumt trans fólk og intersex fólk. Sá hópur trans fólks sem upplifir sig hvorki sem karl né konu hefur t.a.m. engan aðgang að nafnabreytingum. Kynvitund þessa hóps fellur ekki að hefðbundnum kynjaflokkum. Vegna þessa væri til bóta að fólk fengi í auknu mæli að setja saman nöfn sem hæfir þeirra kynvitund. Núgildandi lög um mannanöfn útiloka einnig intersex fólk, en það fellur ekki að hefðbundnum flokkunum þegar kemur að líffræðilegu kyni og getur kynvitund þeirra einnig verið margvísleg. Það að nöfn séu eingöngu karlmanns- eða kvenmannsnöfn útilokar því þann hóp intersex fólks sem upplifir sig hvorki sem karl né konu. Intersex einstaklingar sem búa við það að hafa verið úthlutað röngu kyni á barnsaldri hafa heldur enga möguleika innan núverandi lagaramma til þess að breyta um nafn.

Við viljum því lýsa yfir sérstökum stuðningi við breytingar á ákvæðum er kveða á um kvenmanns- og karlmannsnöfn og styðjum heilshugar að það ákvæði sé algjörlega afnumið.

¹ Hér er vísað til "trans fólks" sem víðs hóps sem að upplifir kynvitund sína á einhvern hátt á skjön við það kyn er þeim var úthlutað við fæðingu.

² Hér er vísað til "intersex" fólks sem víðs hóps yfir fólk sem að fellur ekki að hefðbundnum kynjaflokkum (karl, kona) líffræðilega séð.

³ Lög um réttarstöðu einstaklinga með kynáttunarvanda nr. 57/2012.

⁴ Kynvitund vísar til þess kyns sem að þú upplifir þig. Kynvitund er algjörlega burtséð frá kynfærum eða kyni sem úthlutað var við fæðingu.

Það myndi vera stórt skref í réttindabaráttu trans fólks og intersex fólks hérlendis og myndi bæta stöðu hópa sem hafa hingað til fengið litla og/eða enga lagalega viðurkenningu hérlendis.

Virðingarfyllst,
Samtökin '78, félag hinsegin fólks á Íslandi
Trans-Ísland, félag trans fólks á Íslandi
Q-félag hinsegin stúdenta á Íslandi
Intersex Ísland, félag intersex fólks á Íslandi
HIN - Hinsegin Norðurland
Félag ungra jafnréttissinna á Íslandi